

SUNNUNTAI- ELI PYHÄKOULUT INKERISSÄ.

Juuso Mustonen.

Kohta valtaan päästyään aloittivat bolshevikit kiivaan taistelun uskontoa vastaan. Ensimmäisenä tehtävänä tässä taistelussa oli kirkon erottaminen valtiosta ja koulun kirkosta. Kouluista poistettiin uskonnonopetus, ja sijalle otettiin uskonnonvastainen opetus. Tämän ohella lakkautettiin myös kaikki Inkerin pyhäkoulut.

Kansakoulun ohella on sunnuntaikouluilla ollut varsin suuri merkitys Inkerin kansan lukutaidon kehittämisessä. Etenkin niillä paikkakunnilla, missä kansakouluissa oli venäläiset opettajat, pyhäkoulut olivat ainoat laitokset, joissa opetettiin äidinkieltä. Rippikoulussa ja kylänlukusilla opetettiin samoin suomea, mutta niitä pidettiin vain kerran vuodessa, kun sen sijaan pyhäkouluja pidettiin jokaisena sunnuntai- ja juhlapäivänä.

Inkerin pyhäkouluissa opetettiin pääasiallisesti kristinoppia, katekismusta ja raamatunhistoriaa. Laulua oli myös runsaasti. Tämä onkin luonnollista, sillä Inkerin suomalainen väestö on laulavaa kansaa. Pyhäkouluissa laulettiin enimäkseen virsiä ja hengellisiä lauluja, samoin myös isänmaallisia ja kansallisia lauluja. Jokainen oppilas toi kouluun raamatunhistorian, katekismuksen ja laulukirjan. Koulutyön alussa veisattiin virsi, jonka jälkeen luettiin rukous. Sen jälkeen oppilaat lukivat vuorotellen päivän tekstin, jonka opettaja parhaansa mukaan selitti lapsille. Paitsi lapsia kävi pyhäkouluissa myöskin aikuista väkeä, joten ne muodostuivat samalla kylän yhteisiksi hartaustilaisuuksiksi.

Lapset olivat kuitenkin enemmistönä, sillä kaikkien kylän lasten oli velvollisuus käydä sunnuntaikoulussa.

Pyhäkoulut järjesti kussakin seurakunnassa paikkakunnan kirkkoherra, joka oli samalla niiden tarkastaja ja valvoja. Saman seurakunnan pyhäkoulunopettajat pitivät usein neuvottelukokouksia, joissa käsiteltiin pyhäkoulutyötä ja sen tehtäviä. Neuvotteluissa oli läsnä aina seurakunnan kirkkoherra, joka antoi neuvoja pyhäkoulun pitämisessä. Näissä tilaisuuksissa annettiin aina näytetunti, jota opettajat tarkoin seurasivat ja antoivat niistä omia arvostelujaan. Saman rovastikunnan pyhäkoulunopettajat pitivät myöskin yhteisiä neuvottelukokouksia, joissa olivat läsnä myöskin kaikki rovastikunnan papit. Näillä neuvottelukokouksilla oli erikoisen suuri merkitys, sillä ne olivat omiaan innostamaan opetustyöhön ja niissä annettiin monia käytännöllisiä neuvoja ja ohjeita opettajille.

Ensimmäinen koko maata käsittävä yleinen pyhäkoulukokous pidettiin Kolppanassa helluntaipyhinä vuonna 1909. Tähän kokoukseen oli saapunut lukuisasti edustajia kaikista Inkerin seurakunnista. Paitsi pyhäkoulunopettajia tähän kokoukseen oli saapunut huomattava määrä seurakuntalaisia eri tahoilta maata. Kokous, joka pidettiin Kolppanan seminarin huoneistossa, kesti kaksi päivää, ja siinä oli runsaasti ohjelmaa. Tällöin päätettiin pitää joka kolmas vuosi Inkerimaan yleisiä pyhäkoulukokouksia. Väliaikoina pidettiin kussakin rovastikunnassa pyhäkoulukokouksia.

Seuraava yleinen pyhäkoulukokous pidettiin kesäkuun 29—30 p:nä 1912 Venjoella. Tähän kokoukseen oli saapunut erikoisen runsaasti opettajia ynnä seurakuntalaisia eri tahoilta maata. Pyhäkoulunopettajia oli seuraavista seurakunnista: Tyröstä 52, Tuutarista 50, Skuoritsasta 43, Keltosta 27, Hietamäeltä 9, Koprinasta 8, Liissilästä 8, Spankkovalta 7, Kolppanasta 7, Rääpyvältä 7, Markkovasta 7, Kupanitsasta 6, Vuoleelta 4, Lempaalasta 3, Järvisaareltä 1, Novasolkasta 1 ja Venjoelta 93. Opettajille ja muille toimihenkilöille jaettiin yhteensä 313 juhلامerkkiä. Pappeja oli kokouksessa 13,

lukkareita 3 ja seurakuntalaisia yli 2 000 henkeä. Kokouksessa käsiteltiin nuorison kristillistä opetusta koskevia kysymyksiä ja tehtiin useita päätöksiä asian edelleen kehittämiseksi.

Inkerin pyhäkouluopetus sai alkunsa jo 1870-luvulla. Koulujen perustajana oli asessori Otto Rokkanen, joka oli Inkerin huomatuimpia kirkonmiehiä. Ensimmäinen sunnuntaikoulu perustettiin Markkova—Järvisaarelle vuonna 1874 kirkkoherra Otto Rokkasen toimesta. Sen jälkeen avattiin pyhäkouluja eri tahoilla maata. Seuraavassa esitämme muutamia tilastotietoja Inkerin pyhäkouluista vuodelta 1912, jolloin pidettiin toinen ja viimeinen yleinen pyhäkoulukokous Venjoella.

Pähkinälinnan rovastikunta.

Markkova—Järvisaarelle perustettiin ensimmäinen pyhäkoulu v. 1874. Opettajana toimi kirkkoherra Otto Rokkasen rouva. V. 1912 oli siellä pyhäkouluja 20 kylässä ja niissä 77 opettajaa. Lempaalaa perusti asessori Otto Rokkanen ensimmäisen pyhäkoulun v. 1878. V. 1912 oli jo 40 pyhäkoulua ja niissä toimi 230 opettajaa. Samana vuonna alkoivat pyhäkoulut myös Valkeasaarella. Vuonna 1912 oli pyhäkouluja 17 kylässä ja opettajia 65. Keltossa avattiin ensimmäinen pyhäkoulu v. 1887 kirkkoherra Muurmannin toimesta. V. 1912 oli siellä 25 pyhäkoulua ja niissä 94 opettajaa. Rääpyväällä toimi 1 pyhäkoulu, jossa oli 3 opettajaa. Vuole—Miikkulaisissa avattiin ensimmäinen pyhäkoulu vuonna 1889. Yhteensä oli näissä seurakunnissa 30 pyhäkoulua, joissa toimi 410 opettajaa. Toksovassa alkoivat sunnuntaikoulut vuonna 1900. Kouluja oli 50 kylässä ja niissä toimi 195 opettajaa.

Itä-Inkerin rovastikunta.

Venjoelle perusti ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherra A. Stråhlman vuonna 1884. Vuonna 1912 oli kouluja 84 kylässä ja niissä toimi 271 opettajaa. Skuoritsassa alkoivat sunnuntaikoulut v. 1885 kirkkoherra Virkasen toimesta. Kouluja oli siellä 43 kylässä ja opettajia 135. Tuutarissa ja Hietämällä alkoivat pyhäkoulut v. 1885 kirkkoherra A. Piispasen toimesta. V. 1912 oli siellä 29 pyhäkoulua, joissa työskenteli 191 opettajaa. Serepetassa avasi ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherra A. Piiranen v. 1891. Kouluja toimi 5 kylässä ja opettajia oli 10. Tyrössä avattiin ensimmäinen pyhäkoulu v. 1906 kirkkoherra A. Modeenin toimesta. Kouluja oli siellä 18 ja opettajina toimi 34 henkeä. Liissilässä avasi ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherra Pekka Hyttinen v. 1906. Sen jälkeen toimi siellä 20 pyhäkoulua, joissa oli 50 opettajaa. Inkerereellä ei v. 1912 ollut vielä pyhäkouluja.

Länsi-Inkerin rovastikunta.

Kaprio on perusti ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherra N. Sonny v. 1900. Kouluja toimi siellä 6 kylässä ja opettajia oli 18. Spankkovalla ja Kolppanassa alkoivat pyhäkoulut v. 1889. V. 1912 oli pyhäkouluja 30 kylässä ja opettajia 111. Moloskovitsassa avasi ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherran apulainen E. Gustafsson v. 1890. Kouluja oli siellä 18 ja opettajia 48. Kupansassa alkoivat pyhäkoulut v. 1892 kirkkoherra Bergin toimesta. V. 1912 toimi siellä 40 kouluja 115 opettajan johdolla. Kattilassa, Soikkolassa ja Novasolkassa alkoivat pyhäkoulut v. 1893. Niiden perustajana oli kirkkoherra J. E. Schwind. V. 1912 toimi siellä 10 pyhäkoulua ja opettajia oli 30. Koprinasassa avasi ensimmäisen pyhäkoulun kirkkoherra N. Sonny v. 1900. Kouluja toimi siellä 29 kylässä ja opettajia oli 105.

V. 1912 oli Inkerissä pyhäkouluja ja niissä opettajia seuraavasti:

	Kouluja	Opettajia
Pähkinälinnan rovastikunnassa	189	774
Itä-Inkerin rovastikunnassa	236	691
Länsi-Inkerin rovastikunnassa	137	433
	<hr/>	
	Yhteensä 562	1 898

Tällä hetkellä on Inkerin pyhäkouluista vain muistot jäljellä. Pohjois-Inkerin neljässä rajapitäjässä ei ole suomalaista väestökään. Suomalaisten lukumäärä Inkerissä vähenee vuosittain tuntuvasti, sillä tähän mennessä on jo lähes 50 000 henkeä väkivalloin karkoitettu vuosisataisilta kotikonnuiltaan Neuvostoliiton lukuisille pakkotyömaille. Inkerin suomalaiset ovat sitkeästi puolustaneet oikeuksiaan, säilyttäneet suomalaisen mielensä ja luterilaisen uskonsa, johon huomattavalla tavalla ovat vaikuttaneet myöskin pyhäkoulut.